

12. JAKÝ JE VZTAH MUŽE A ŽENY PODLE KATOLICKÉ CÍRKVE?

Co říká církev ohledně vztahu mezi mužem a ženou?

- Církev osvětlená vírou v Ježíše Krista potvrzuje:
 - osobní charakter lidské bytosti: ať jde o muže nebo ženu jsou osobou ve stejné míře;
 - stejnou důstojnost osob, která se uskutečňuje jako vzájemné doplňování se fyzické, psychologické a ontologické a dává vznik harmonické vztahové „jednodvojnosti“; muž a žena jsou zároveň stejní jako osoby a doplňují se jako muž a žena; v jejich rovnosti a v jejich rozdílnosti, jeden i druhý mají společnou důstojnost, oba dva jsou lidskými bytostmi stejného stupně;
 - důležitost a smysl pohlavní rozdílnosti;
 - existenci jednoho pro druhého (ne jeden proti druhému);
 - vztahové přibližování se, které není konkurenční nebo soupeřné;
 - povolání k vzájemnosti, doplňování se, ke společné a aktivní spolupráci mezi mužem a ženou, která vychází z uznání zakořeněné, původní, hluboké rozdílnosti mezi nimi;
 - přítomnost hříchu, který znetvořuje, ale neruší takový pozitivní vztah a spolupráci.
- Tato podvojná jednota muže a ženy se zakládá na důstojnosti každé osoby, stvořené k obrazu a podobnosti s Bohem, který je stvořil jako „muže a ženu“ (Gn 1,27) a vyhnul se jak nezřetelné uniformitě; zplošťující a ochuzující rovnosti, tak i propastné i konfliktní rozdílnosti. Tato podvojná jednota vepsaná do těl i duší nese s sebou vztah k druhému, lásku pro druhého a meziosobní společenství (viz Jan Pavel II., Dopis ženám, 8).

Na čem církev zakládá toto své pojetí?

Zakládá je na Písmu svatém, bohatém také na lidskou moudrost, ve kterém se toto pojetí postupně projevuje díky zásahu Boha v prospěch lidstva.

Jak představuje Starý zákon význam muže a ženy?

Různými způsoby.

Starý zákon například:

- zobrazuje dějiny spásy, které zároveň uvádějí do hry účast mužskou i ženskou, důležitost muže i ženy;
- používá snubního slovníku: Bůh se dává poznat jako ženich, který miluje Izrael, svou nevěstu. Tento slovník se dotýká samotné přirozenosti vztahu, který Bůh ustanovuje se svým lidem, i když tento vztah je širší než to, co se může zakusit v lidské snoubenecké zkušenosti;
- představuje nejlidštější lásku, která oslavuje krásu těl a štěstí vzájemného vyhledávání a ve které se rovněž vyjadřuje božská láska pro jeho lid (viz například biblická Píseň písní).

Jak představuje Nový zákon vztah mezi mužem a ženou?

Nový zákon potvrzuje a doplňuje to, co je již přítomno ve Starém zákoně:

- Ježíš Kristus, Syn Boží, který se stal člověkem ve svém mužství, přijímá ve své osobě všechno to, co symbolika Starého zákona aplikuje na lásku Boha ke svému lidu, lásku, která je popsána jako láska ženicha k nevěstě;
- Panna Maria, jako vyvolená síónská dcera, ve svém ženství shrnuje a zobrazuje Izrael/nevěstu, která očekává den své spásy;
- Nevěstou milovanou Kristem- Ženichem je církev;
- samotné zjevení se završuje slovy Nevěsty a Ducha, kteří snažně prosí o příchod Ženicha: „Amen, přijď, Pane Ježíši“ (Apokalypsa 22,20);
- úplná a nerozlučitelná láska mezi mužem a ženou, která je prožívána v síle křestního života, se stává svátostí, to znamená skutečností, která ukazuje a sděluje lásku Krista a církve (mezi Kristem a církví);

- skrze Kristovu milost, která obnovuje jejich srdce, se muž a žena stávají schopnými osvobodit se od hříchu a poznávat radost ze vzájemného obdarování. Skrze sílu Kristova vzkříšení je možné vítězství věrnosti nad slabostmi, nad podstoupenými zraněními a nad hříchy dvojice;
- rivalita, nepřátelství a násilí, které znetvořují vztah muže a ženy, jsou v Kristu překonatelné a překonané. Jejich rozdílnost se nestává důvodem neshody, kterou je třeba překonat popíráním (tzv. negací) nebo vyrovnáním (tzv. nivelací), ale stává se možností spolupráce, kterou je třeba pěstovat se vzájemnou úctou k rozdílnosti.

Jaký je význam sexuality osoby v křesťanském pojetí?

Sexualita v křesťanském pojetí má velký význam jak z hlediska antropologického, tak i teologického:

- **Antropologická dimenze** sexuality: v křesťanské víře
 - Lidství ve svém pohlavním rázu je explicitně prohlášeno za „obraz Boží“;
 - sexualita charakterizuje muže a ženu nejen na úrovni fyzické, ale také na úrovni psychologické a duchovní a dává charakter každému jejich vyjádření se;
 - ona je základním prvkem osobnosti, jejím způsobem bytí, projevování se, komunikace s druhými, cítění, vyjádření a žití lidské lásky;
 - je potvrzen snubní charakter těla, do kterého se vpisuje mužství nebo ženství osoby.
- **Teologická dimenze sexuality:**
 - rozdílnost muž-žena je chtěná a stvořená Bohem. Bůh stvořil muže a ženu ke svému obrazu, k obrazu Božímu je stvořil, jako muže a ženu je stvořil (Gn 1,26-27);
 - vztah mezi mužem a ženou je dobrý, ale byl zraněn hříchem, proto má potřebu uzdravení: a Kristus to může a chce udělat.

Jaké jsou negativní aspekty ve vztahu mezi ženou a mužem dnes?

- Zde jsou některé negativní věci, které povstávají dnes ve vztahu mezi ženou a mužem:
 - podřízenost, která umenšuje úctu a spolupráci navzájem;
 - antagonismus, rivalita mezi nimi;
 - postoj odporu;
 - nedůvěřivý a obranný odpor;
 - rušení rozdílů mezi mužem a ženou, počínaje rozdíly biologicko-sexuálními, které jsou považovány za pouhé účinky podmíněné historicko-kulturně;
- Tyto negativní skutečnosti nicméně nemohou být zevšeobecňovány, ale mohou a mají být překonány.

Jaké následky působí zatemnění této rozdílnosti a podvojnosti pohlaví?

- Působí na různých úrovních obrovské škodlivé důsledky, jako například:
 - zpochybnění rodiny, jejíž základní přirozenost je obojí rodičovství, to je rodičovství otce a matky;
 - postavení homosexuality a heterosexuality na stejnou úroveň;
 - nový model polyformní sexuality;
 - svoboda pro každou osobu, aby se utvářela podle své libosti;
 - odmítání skutečnosti, že Boží Syn přijal lidskou přirozenost v její mužské formě;
- A zvláště neuznání pohlavní rozdílnosti mezi mužem a ženou nakonec dokonce vede až k odmítnutí Písma svatého, které prý předává patriarchální pojetí Boha podstatně ovlivněné jednostranně mužskou kulturou.

V čem spočívá originalita ženy podle křesťanské vize?

Žena uchovává hlubokou intuici, nejlepší v jejím životě je schopnost probudit druhého k jeho rozvoji, růstu, být jeho ochranou. Je poukazem na podstatnou schopnost každé lidské bytosti žít pro druhého a žít díky druhému. Povýšení ženy uvnitř společnosti proto musí být chápáno a chtěno jako zlidštění lidské osoby, ať se jedná o muže nebo ženu, o zlidštění samotné společnosti, která se realizuje skrze hodnoty znovu objevené díky ženám.

Jak se vyjadřuje tato intuice?

Tato intuice je spojená s fyzickou schopností ženy dát život. Ať je prožívaná nebo potenciální, taková schopnost je skutečností, která do hloubky vytváří strukturu ženské osobnosti.

Co dovoluje ženě biologická schopnost darovat život?

- Dovoluje jí získat velmi brzy zralost, smysl pro vážnost života a odpovědnosti, které pojímá.
- Rozvíjí v ní smysl a ohled na konkrétno, který se staví proti abstrakcím často smrtícím pro existenci jedinců a společnosti.
- Je to nakonec žena, která i v nejzoufalejších situacích, a minulé i přítomné dějiny jsou toho svědky, má jedinečnou schopnost odolávat v protivenstvích, učinit život možným i v extrémních situacích, uchovat trvalý smysl pro budoucnost a konečně se slzami připomenout cenu každého lidského života.

Má se na ženu pohlížet pouze z hlediska biologického plození?

Určitě ne! Už samotná existence křesťanského povolání k panenství popírá radikálně nárok uzavřít ženy do údělu, který by byl čistě biologický.

Jaký vztah existuje mezi fyzickým mateřstvím a panenstvím?

Existuje vztah doplňování se. Jako panenství dostává od tělesného mateřství výzvu, že

neexistuje křesťanské povolání, leč v konkrétním darování sebe samého druhému, tak stejně tělesné mateřství dostává od panenství volání ke své základní duchovní dimenzi: abychom opravdu zrodili druhého, nesmíme se spokojit pouze s tím, že dáme pouze tělesný život. To znamená, že mateřství může nalézt formy plné realizace i tam, kde není fyzické plození.

Blahoslavený papež Jan Pavel II. mluví o duchu ženy. Co zahrnuje tento pojem v životě společnosti?

- Výraz „ženský duch“, který blahoslavený Jan Pavel II. připisuje ženě, ukazuje schopnost ženy „vidět daleko“, tušit, vidět očima srdce.
- Zahrnuje dále to, aby žena byla přítomná aktivně a také pevně v rodině, prvořadě společnosti a v jistém smyslu výsostně tam, kde se osoba učí být milována a milovat, být respektována a respektovat, poznávat a milovat Boha. Bude to ke cti společnosti, když umožní matce, aby se věnovala péči a výchově dětí podle různých potřeb jejich věku. A to bez omezení její svobody, bez psychologické nebo praktické diskriminace a penalizace ze strany společnosti.
- Zahrnuje také to, aby ženy byly přítomny ve světě práce, společenské organizace a aby měly přístup k odpovědným místům, které by jim nabídly možnost inspirovat politiku národů a podporovat inovativní řešení ekonomických a společenských problémů.
- „Postava ženy-sestry má velký význam pro naši křesťanskou civilizaci, v níž se nesmírný počet žen stalo *sestrami univerzálním způsobem* díky typickému postoji, který zaujaly vůči bližnímu, zejména vůči tomu nejpotřebnějšímu. „*Sestra*“ je zárukou *zdarma dávaného daru*: ve škole, v nemocnici, ve vězení a v dalších oblastech sociálních služeb. Když se žena nevdá a zůstane svobodná, ve svém „darování se jako sestra“ skrze apoštolské úsilí nebo velkodušné věnování se svému bližnímu rozvíjí v sobě osobité *duchovní mateřství*. Tento nezištný dar „sourozeneckého“ ženství prozařuje lidskou existenci světlem, probouzí ty nejlepší city,

kterých je člověk schopen, a vždy za sebou zanechává stopu vděčnosti za zdarma poskytnuté dobro“ (List Svatého otce blahoslaveného Jana Pavla II., kněžím K Zelenému čtvrtku 1995, č. 5).

Jak uvést do souladu rodinu a práci u ženy?

- Problém není pouze právní, ekonomický a organizační. Je to především problém mentality, kultury a úcty.
- To zahrnuje:
 - legislativu a organizaci práce v souladu s požadavky poslání ženy uvnitř rodiny;
 - spravedlivé ohodnocení práce vykonané ženou v rodině;
 - spravedlivé ohodnocení práce hospodyně, především práce matky, právě tato činnost je věnována službě kvality života, její cíl je výsostně osobní a zosobňující. Proto musí být společensky uznávána a oceněna, také ekonomicky odměněna, a to způsobem, který odpovídá úrovni jiných podobných prací (*Kompendium sociální nauky církve*, 250);
 - respektování rysů žen, které jsou odlišné od rysů mužů;
 - přítomnost žen ve světě práce a společenské a politické organizace.

Jaká je úloha ženy v životě církve?

- Ženy jsou povolány, aby byly vzory a svědky nenahraditelnými pro všechny křesťany o tom, jak Nevěsta (Církev) musí odpovídat s láskou na lásku Ženicha (Krista).
- Postava Panny Marie vytváří v církvi podstatné poselství jako vzor postojů, které ačkoliv jsou typické pro každého pokřtěného, jsou fakticky charakteristické pro ženu, která je prožívá se zvláštní intenzitou a přirozeností.

Jaké jsou postoje, ve kterých je Maria vzorem?

- Maria je vzorem:
 - v naslouchání a přijímání Božího slova;
 - ve vzdávání chvály a díky Bohu za všechna dobrodiní;
 - v uznání nekonečné pokory Boha, který se stává člověkem ve svém Synu, který jde zemřít na kříži za spásu světa.
- Maria je nejen vzorem, ale i tou, která se přimlouvá u Boha, aby každá osoba lidská se mohla stále více připodobňovat ve svatosti života jejímu milovanému Synu Ježíšovi.

Kdo je největším před Bohem?

Kdo nejvíce napodobuje Krista! A tudíž kdo je světější, je také největším na zemi a v nebi, a toto je také nejlepší cíl, ať už pro ženu nebo pro muže bez rozdílu.

NB: Pro prohloubení se ve věci, čtěte následující dokumenty:

- Kongregace pro nauku víry, *Dopis biskupům katolické církve o spolupráci muže a ženy v církvi a ve světě*, 2004.
- Bl. Jan Pavel II., *List kněžím k Zelenému čtvrtku 1995*, <http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/hnedarada/?cmd=download&id=9973&webSID=914e6ec88d6ac4460448c7d8e51faf48>

Poznámka – Citace z Katechismu katolické církve nebo Kompendia odpovídají v některých případech italskému vydání. Katecheze je zpracována podle předlohy vypracované Mons. Raffaello Martinelli (http://www.sancarolo.pcn.net/argomenti_nuovo/pagina0.html)

Katecheze naleznete: <http://spolotcepia.signaly.cz/>